



Šubičeva ulica 4, 1000 Ljubljana

T: +386 1 478 94 00, E: gp@dz-rs.si, www.dz-rs.si

SKUPINA POSLANK IN POSLANCEV
(Jelka Godec, prvopodpisana)

Ljubljana, 24. julij 2026

DRŽAVNI ZBOR REPUBLIKE SLOVENIJE
g. Zoran Stevanović, predsednik

Na podlagi 184. člena Poslovnika državnega zbora (Uradni list RS, št. 92/07 – uradno prečiščeno besedilo, 105/10, 80/13, 38/17, 46/20, 105/21 - odl. US, 111/21, 58/23 in 35/24) in 26. člena Zakona o referendumu in ljudski iniciativi (Uradni list RS, št. 26/07 – uradno prečiščeno besedilo, 6/18 – odl. US, 52/20 in 30/24) podpisane poslanke in poslanci vlagamo

PREDLOG ZA RAZPIS POSVETOVALNEGA REFERENDUMA
O UKINITVI OBVEZNEGA PLAČEVANJA PRISPEVKA ZA PROGRAME RTV
SLOVENIJA

in ga pošiljamo v obravnavo in sprejem Državnemu zboru Republike Slovenije.

Pri obravnavi predloga v Državnem zboru Republike Slovenije in delu njegovih delovnih teles bo v imenu predlagatelja sodelovala Alenka Jeraj.

Državnemu zboru Republike Slovenije predlagamo, da:

- 1. Na podlagi 26. in 30. člena Zakona o referendumu in ljudski iniciativi (Uradni list RS, št. 26/07 – uradno prečiščeno besedilo, 6/18 – odl. US, 52/20 in 30/24) sprejme Odlok o razpisu posvetovalnega referenduma o ukinitvi obveznega plačevanja prispevka za programe RTV Slovenija;**
- 2. Na podlagi 27. člena Zakona o referendumu in ljudski iniciativi razpiše posvetovalni referendum na celotnem območju države tako, da naj se referendumsko vprašanje glasi:**

»Ali ste za to, da se ukine obvezno plačevanje prispevka za programe Radiotelevizije Slovenija?«.

Glasovalec glasuje tako, da na glasovnici obkroži besedo »ZA« ali besedo »PROTI«.

Obrazložitev:

I.

V skladu s 26. in 30. členom Zakona o referendumu in ljudski iniciativi (v nadaljevanju: ZRLI) lahko Državni zbor Republike Slovenije razpiše posvetovalni referendum o vprašanjih iz svoje pristojnosti, ki so širšega pomena za državljane. Glede na to, da se posvetovalni referendum lahko nanaša le na vprašanja iz pristojnosti državnega zbora, se predlagano vprašanje nanaša na ukinitve z zakonom določene obveznosti plačevanja prispevka za programe Radiotelevizije Slovenija.

II.

Posvetovalni referendum predlagamo iz razlogov, navedenih v nadaljevanju.

Radiotelevizija Slovenija kot javni zavod opravlja naloge javne službe na področju radijske, televizijske in drugih oblik javnega obveščanja. Njeno delovanje se financira iz več virov, pri čemer najpomembnejši vir financiranja predstavlja obvezni prispevek za programe RTV Slovenija.

Vprašanje ukinitve obveznega prispevka za programe RTV Slovenija je zajeto v Predlogu zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o Radioteleviziji Slovenija (ZRTVS-1F, EPA 2580-IX), ki ga je dne 26. novembra 2025 v zakonodajni postopek vložila skupina 17.671 volivk in volivcev. Predlog navedenega zakona kot eno svojih osrednjih rešitev določa ukinitve obveznega prispevka za programe RTV Slovenija ter drugačno ureditev financiranja Radiotelevizije Slovenija.

Državni zbor bo obravnavo predmetnega predloga zakona nadaljeval jeseni. Zato menimo, da je pred končnim odločanjem o tem pomembnem vprašanju primerno neposredno preveriti voljo volivk in volivcev.

Posvetovalni referendum bi tako Državnemu zboru pred končnim odločanjem o konkretni zakonski ureditvi omogočil pridobiti neposredno izraženo stališče državljanek in državljanov do temeljnega vprašanja, ki je predmet zakonodajnega postopka – ali naj se sedanja zakonsko določena obveznost plačevanja prispevka za programe RTV Slovenija ukine. Že samo število volivk in volivcev, ki so podprli vložitev zakonskega predloga, kaže na obstoj širšega javnega interesa za ponovno ureditev tega vprašanja.

Ker mora Državni zbor pri nadaljnji obravnavi in končnem odločanju tehtati različne vidike prihodnje ureditve financiranja javnega medijskega servisa, podpisniki predmetnega predloga menimo, da je smiselno omogočiti vsem volilnim upravičencem, da se neposredno izrečejo o temeljnem vprašanju ohranitve ali ukinitve obveznega RTV prispevka.

V tem primeru je primerna uporaba instituta posvetovalnega referendumu. Državni zbor o vprašanju še ni dokončno odločil, zakonodajni postopek pa je v teku, zato lahko rezultat posvetovalnega referendumu predstavlja pomembno demokratično in politično usmeritev poslankam in poslancem pri nadaljnjem odločanju o predlagani zakonski ureditvi.

Predlagano referendumsko vprašanje zato volivkam in volivcem omogoča, da izrazijo svoje stališče o tem, ali se ukine obvezno plačevanje prispevka za programe RTV Slovenija. Nesporno gre za vprašanje širšega pomena za državljane Republike Slovenije, saj se nanaša na samo vsebino obveznosti plačevanja prispevka za programe RTV Slovenija, zato imajo volivke in volivci vso pravico odločiti o tako pomembnem vprašanju, kot je navedeno vprašanje.

III.

Podpisniki predmetnega predloga za razpis posvetovalnega referendumu poudarjamo, da so se medijski prostor, tehnološke možnosti in navade uporabnikov v zadnjih desetletjih tako bistveno spremenili, da je treba ponovno presoditi primernost sistema obveznega plačevanja posebnega prispevka za financiranje javne radiotelevizije.

Državljeni danes do informacij, novic, kulturnih, izobraževalnih, športnih in drugih avdiovizualnih vsebin dostopajo prek številnih domačih in tujih televizijskih ter radijskih programov, spletnih medijev, družbenih omrežij, pretočnih platform in drugih digitalnih storitev. Posameznik ima bistveno več možnosti izbire, katere medijske vsebine želi spremljati in katere medijske storitve želi neposredno financirati.

V takšnih okoliščinah je legitimno ponovno odpreti vprašanje, ali je obvezno plačevanje posebnega prispevka, katerega plačevanje temelji neposredno na zakonski obveznosti, še vedno najustreznejši, najbolj pravičen in sodoben način financiranja javnega medijskega servisa.

Mesečni obvezni prispevek za programe RTV Slovenija za zavezanca – fizično osebo za zasebno rabo trenutno znaša 14,02 eura. To za običajno gospodinjstvo pomeni 168,24 eura obveznega plačila na leto. Čeprav se lahko posamezni mesečni znesek na prvi pogled zdi razmeroma omejen, gre na ravni večletnega obdobja za pomembno finančno obveznost gospodinjstev. Gospodinjstvo tako v petih letih za RTV prispevek plača 841,20 eura, v desetih letih pa 1.682,40 eura, ob predpostavki, da se višina prispevka v tem obdobju ne bi ponovno povečala.

Ob tem velja poudariti, da je bil obvezni prispevek za programe RTV Slovenija z začetkom leta 2025 povišan z 12,75 eura na 14,02 eura mesečno, kar pomeni 10-odstotno povečanje. To je letno obveznost posameznega gospodinjstva povečalo s 153,00 eurov na 168,24 eura oziroma za 15,24 eura letno.

Po podatkih Letnega poročila Radiotelevizije Slovenija za leto 2025 je bilo v letu 2025 povprečno 639.903 zavezancev za plačilo obveznega prispevka za programe RTV Slovenija. Iz omenjenega poročila izhaja, da so prihodki obveznega prispevka za programe RTV Slovenija predstavljali 69,3 odstotka vseh prihodkov RTV Slovenija.

Menimo, da je legitimno in demokratično, da imajo volivke in volivci možnost izraziti svoje mnenje o tem, ali naj se takšna zakonsko določena finančna obveznost ohrani tudi v prihodnje.

Obveznost plačevanja prispevka za programe RTV Slovenija namreč ni neposredno odvisna od obsega dejanske uporabe programov in storitev RTV Slovenija niti od zadovoljstva posameznega zavezanca s ponujenimi vsebinami. Zavezanec je prispevek dolžan plačevati pod pogoji, ki jih določa zakon, ne glede na to, v kolikšni meri dejansko spremlja programe javne radiotelevizije.

Ukinitve obveznega plačevanja prispevka za programe RTV Slovenija sama po sebi ne pomeni ukinitve RTV Slovenija niti prenehanja izvajanja z zakonom določene javne službe. Pomeni pa potrebo po oblikovanju drugačnega sistema financiranja ter hkrati priložnost za celovito presojo obsega, organiziranosti, učinkovitosti in načina delovanja javnega zavoda.

Menimo, da mora biti vsak model javnega financiranja povezan z jasno odgovornostjo za racionalno, gospodarno, učinkovito in pregledno porabo javnih sredstev. Institucija, ki opravlja javno službo, mora sredstva uporabljati odgovorno ter svoje organizacijske in poslovne procese prilagajati tehnološkim spremembam, spremenjenim navadam uporabnikov in dejanskim potrebam javnosti.

Obveznost državljanov, da na podlagi zakona zagotavljajo sredstva za delovanje javnega medijskega servisa, mora biti povezana tudi z najvišjimi standardi profesionalnosti, politične nepristranskosti, uredniške neodvisnosti, pluralnosti ter uravnoteženega predstavljanja različnih družbenih, političnih in svetovnonazorskih pogledov.

Javna radiotelevizija mora služiti vsem državljanom in državljanom ne glede na njihovo politično, svetovnonazorsko ali drugo prepričanje. Če se njeno delovanje pretežno financira iz sredstev, katerih plačilo je določeno z zakonom, je še posebej pomembno, da uživa široko zaupanje javnosti ter da državljani njeno delovanje prepoznavajo kot profesionalno, nepristransko, verodostojno in pluralno.

Obenem menimo, da je potrebno ob razpravi o prihodnjem financiranju RTV Slovenija odpreti tudi vprašanja odgovornosti vodstva za gospodarno poslovanje, preglednosti porabe sredstev, racionalizacije poslovanja in prilagajanja organizacije sodobnemu medijskemu okolju. Zagotavljanje javne službe samo po sebi ne more pomeniti avtomatične upravičenosti do nespremenjenega obsega obveznega financiranja ne glede na učinkovitost poslovanja, kakovost storitev in zaupanje javnosti.

Odločitev o tem, ali naj se ohrani sedanji sistem obveznega prispevka za programe RTV Slovenija, zato presega zgolj vprašanje financiranja enega javnega zavoda. Gre za širše vprašanje odnosa med državljanom in državo, obsega zakonsko določenih finančnih obveznosti, svobode izbire posameznika ter odgovornosti institucij, ki se financirajo s sredstvi, katerih plačevanje je določeno z zakonom.

IV.

Referendum predstavlja najvišjo obliko izražanja demokracije. V Republiki Sloveniji ima oblast ljudstvo (3. člen Ustave RS), ki jo med drugim izvršuje tudi preko referenduma,

eno izmed oblik neposrednega sodelovanja pri upravljanju javnih zadev po 44. členu Ustave RS. Ljudstvo lahko svojo oblast oziroma sodelovanje pri upravljanju javnih zadev izvršuje neposredno, denimo preko referendumov, ali po izvoljenih predstavnikih.

Pravica državljanov do sodelovanja pri upravljanju javnih zadev je zagotovljena tudi s 44. členom Ustave RS. Posvetovalni referendum predstavlja enega od institutov neposredne demokracije, s katerim lahko Državni zbor pred dokončno odločitvijo o vprašanju širšega družbenega pomena pridobi neposredno izraženo mnenje volivk in volivcev.

V obravnavanem primeru je neposredno preverjanje volje volivk in volivcev še posebej utemeljeno, saj Državni zbor že obravnava predlog zakona, ki predvideva ukinitve obveznega prispevka za programe RTV Slovenija.

Podpisniki predmetnega predloga menimo, da bi bilo z vidika demokratičnosti in legitimnosti nadaljnjega odločanja primerno, da se pred nadaljevanjem ključne faze zakonodajnega postopka neposredno preveri, ali večina volivk in volivcev podpira temeljno rešitev predlaganega zakona – ukinitve obveznega plačevanja prispevka za programe RTV Slovenija.

Takšno neposredno izraženo mnenje bi Državnemu zboru omogočilo, da pri končnem odločanju o zakonu razpolaga z jasno izraženim stališčem državljanek in državljanov, ki jih obveznost plačevanja prispevka za programe RTV Slovenija neposredno zadeva.

Čeprav izid posvetovalnega referendumov za Državni zbor pravno ni zavezujoč, bi jasno izražena volja volivk in volivcev predstavljala pomembno demokratično in politično usmeritev za nadaljnje zakonodajno odločanje. Menimo, da je pred dokončnim odločanjem Državnega zbora o zakonskem predlogu, katerega bistvena rešitev je ukinitve obveznega prispevka za programe RTV Slovenija, primerno neposredno preveriti voljo volivk in volivcev Republike Slovenije.

Na ta način bi lahko vsi volilni upravičenci, ne le podpisniki že vloženega zakonskega predloga, izrazili svoje stališče o vprašanju, ki neposredno vpliva na finančne obveznosti več sto tisoč zavezancev in na prihodnjo ureditev financiranja javnega medijskega servisa.

Namen posvetovalnega referendumov je torej pridobiti neposreden odgovor volivk in volivcev na vprašanje, ali podpirajo ukinitve sedanje zakonsko določene obveznosti plačevanja prispevka za programe RTV Slovenija.

Glede na to, da gre za vprašanje, ki neposredno zadeva približno 640.000 zavezancev, podpisniki predloga menimo, da gre nedvomno za vprašanje širšega pomena za državljane Republike Slovenije.

SKUPINA POSLANK IN POSLANCEV

Priloga:

- Podpisi poslank in poslancev

**Predlog Odloka o razpisu posvetovalnega referenduma
o ukinitvi obveznega plačevanja prispevka za programe RTV Slovenija**

Na podlagi 26., 27. in 30. člena Zakona o referendumu in ljudski iniciativi (Uradni list RS, št. 26/07 – uradno prečiščeno besedilo, 6/18 – odl. US, 52/20 in 30/24) in 171. člena Poslovnika državnega zbora (Uradni list RS, št. 92/07 – uradno prečiščeno besedilo, 105/10, 80/13, 38/17, 46/20, 105/21 - odl. US, 111/21, 58/23 in 35/24) je Državni zbor Republike Slovenije na seji dne sprejel

**ODLOK
o razpisu posvetovalnega referenduma
o ukinitvi obveznega plačevanja prispevka za programe RTV Slovenija**

I.

Državni zbor razpisuje posvetovalni referendum o ukinitvi obveznega plačevanja prispevka za programe RTV Slovenija.

II.

Vprašanje, ki se daje na referendum, se glasi:

»Ali ste za to, da se ukine obvezno plačevanje prispevka za programe Radiotelevizije Slovenija?«.

Glasovalec glasuje tako, da na glasovnici obkroži besedo »ZA« ali besedo »PROTI«.

III.

Za dan razpisa referenduma, s katerim začnejo teči roki za opravila, ki so potrebna za izvedbo referenduma, se določi sreda, 9. september 2026.

IV.

Glasovanje na referendumu se izvede v nedeljo, 11. oktobra 2026.

V.

Odlok začne veljati naslednji dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

Obrazložitev:

Skupina poslank in poslancev je dne 24. 7. 2026 vložila v Državni zbor Republike Slovenije predlog za razpis posvetovalnega referenduma o ukinitvi obveznega plačevanja prispevka za programe RTV Slovenija.

Državni zbor na podlagi 26. člena ZRLI lahko razpiše posvetovalni referendum o vprašanjih iz svoje pristojnosti, ki so širšega pomena za državljane.

V skladu s 27. in 30. členom ZRLI določa predlog odloka vrsto referenduma, ki se razpiše kot posvetovalni referendum, referendumsko območje in besedila vprašanj, o katerih se odloča na referendumu na posameznem referendumskem območju, dan razpisa referenduma in dan glasovanja na referendumu.

Predlagano referendumsko vprašanje se nanaša na zakonsko določeno obveznost plačevanja prispevka za programe Radiotelevizije Slovenija in s tem na vprašanje, katerega ureditev sodi v zakonodajno pristojnost Državnega zbora Republike Slovenije. Predlog zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o Radioteleviziji Slovenija, ki kot eno osrednjih rešitev predvideva ukinitve obveznosti plačevanja RTV prispevka in spremembo načina financiranja Radiotelevizije Slovenija, je dne 26. novembra 2025 v zakonodajni postopek vložila skupina 17.671 volivk in volivcev. Zakonodajni postopek o predlogu zakona še ni končan.

Ker bo Državni zbor o predlogu zakona nadaljeval odločanje in bo predlog predvidoma obravnavan na septembrski seji Državnega zbora v okviru druge obravnave, se posvetovalni referendum predlaga z namenom, da se pred nadaljnjim in dokončnim odločanjem o predlagani zakonski ureditvi neposredno preveri volja volivk in volivcev glede njenega temeljnega vprašanja.

Namen posvetovalnega referenduma je tako pridobiti neposredno mnenje volivk in volivcev o tem, ali naj se obvezno plačevanje prispevka za programe Radiotelevizije Slovenija ukine.

Skupina poslank in poslancev, predlagatelj, meni, da gre za vprašanje širšega pomena za državljane. Mesečni RTV-prispevek za fizično osebo za zasebno rabo znaša 14,02 eura oziroma 168,24 eura letno. Po podatkih Radiotelevizije Slovenija (Letno poročilo RTV Slovenija za leto 2025) je bilo v letu 2025 povprečno 639.903 zavezancev za plačilo RTV prispevka, prihodki iz tega naslova pa so predstavljali 69,3 odstotka vseh prihodkov zavoda.

Gre torej za zakonsko določeno finančno obveznost, ki neposredno zadeva več sto tisoč zavezancev in iz katere se na letni ravni zbere več kot sto milijonov eurov. Vprašanje njene ohranitve ali ukinitve ima zato neposredne finančne posledice za državljane in je hkrati povezano s prihodnjo ureditvijo financiranja javnega medijskega servisa.

Glede na navedeno je pred nadaljnjim odločanjem Državnega zbora o vsebini, ki je zajeta v Predlogu zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o Radioteleviziji Slovenija (ZRTVS-1F), EPA 2580-IX (predlagatelj skupina 17.761 volivk in volivcev) demokratično in legitimno omogočiti vsem volivkam in volivcem, da neposredno izrazijo svoje stališče do vprašanja ukinitve obveznega RTV-prispevka.

Rezultat posvetovalnega referendumu bi Državnemu zboru, ne glede na njegovo pravno nezavezujočo naravo, predstavljal pomembno demokratično in politično usmeritev pri nadaljnjem odločanju o zakonskem predlogu.

Akt o razpisu referendumu mora biti v skladu z drugim odstavkom 30. člena ZRLI objavljen v Uradnem listu Republike Slovenije.



Šubičeva ulica 4, 1000 Ljubljana

T: +386 1 478 94 00, E: gp@dz-rs.si, www.dz-rs.si

SKUPINA POSLANK IN POSLANCEV
(Jelka Godec, prvopodpisana)

Ljubljana, 24. julij 2026

DRŽAVNI ZBOR REPUBLIKE SLOVENIJE
g. Zoran Stevanović, predsednik

Na podlagi 184. člena Poslovnika državnega zbora (Uradni list RS, št. 92/07 – uradno prečiščeno besedilo, 105/10, 80/13, 38/17, 46/20, 105/21 - odl. US, 111/21, 58/23 in 35/24) in 26. člena Zakona o referendumu in ljudski iniciativi (Uradni list RS, št. 26/07 – uradno prečiščeno besedilo, 6/18 – odl. US, 52/20 in 30/24) podpisane poslanke in poslanci vlagamo

PREDLOG ZA RAZPIS POSVETOVALNEGA REFERENDUMA
O POGOJEVANJU PRAVICE DO DENARNE SOCIALNE POMOČI Z AKTIVNIM
VKLJUČEVANJEM DELOVNO SPOSODNIH UPRAVIČENCEV V DRUŽBENO
KORISTNA DELA

in ga pošiljamo v obravnavo in sprejem Državnemu zboru Republike Slovenije.

Pri obravnavi predloga v Državnem zboru Republike Slovenije in delu njegovih delovnih teles bo v imenu predlagatelja sodeloval Luka Simonič.

Državnemu zboru Republike Slovenije predlagamo, da:

1. Na podlagi 26. in 30. člena Zakona o referendumu in ljudski iniciativi (Uradni list RS, št. 26/07 – uradno prečiščeno besedilo, 6/18 – odl. US, 52/20 in 30/24) sprejme Odlok o razpisu posvetovalnega referenduma o pogojevanju pravice do denarne socialne pomoči z aktivnim vključevanjem delovno sposobnih upravičencev v družbeno koristna dela;

2. Na podlagi 27. člena Zakona o referendumu in ljudski iniciativi razpiše posvetovalni referendum na celotnem območju države tako, da naj se referendumsko vprašanje glasi:

»Ali ste za to, da se pravica do denarne socialne pomoči za delovno sposobne osebe, ki nimajo objektivnih ovir za delo, pogojuje z njihovim aktivnim opravljanjem družbeno koristnega dela?«

Glasovalec glasuje tako, da na glasovnici obkroži besedo »ZA« ali besedo »PROTI«.

Obrazložitev:

I.

V skladu s 26. in 30. členom Zakona o referendumu in ljudski iniciativi (v nadaljevanju: ZRLI) lahko Državni zbor Republike Slovenije razpiše posvetovalni referendum o vprašanjih iz svoje pristojnosti, ki so širšega pomena za državljane. Glede na to, da se posvetovalni referendum lahko nanaša le na vprašanja iz pristojnosti državnega zbora, se predlagano vprašanje nanaša na pogojevanje pravice do denarne socialne pomoči za delovno sposobne osebe, ki nimajo objektivnih ovir za delo, poveže z njihovim aktivnim opravljanjem družbeno koristnega dela.

II.

Posvetovalni referendum predlagamo iz razlogov, navedenih v nadaljevanju.

V skladu s 27. členom ZRLI se lahko posvetovalni referendum razpiše na celotnem območju države, v skladu z 28. členom ZRLI pa ga lahko Državni zbor razpiše, preden končno odloči o posameznem vprašanju.

Predlagano vprašanje za posvetovalni referendum se nanaša na pogoje za pridobitev in ohranitev pravice do denarne socialne pomoči ter na ureditev programov socialne in delovne aktivacije delovno sposobnih upravičencev. Gre za področje, ki se ureja z zakonom in zato sodi v zakonodajno pristojnost Državnega zbora Republike Slovenije. Podpisniki predmetnega predloga menimo, da vprašanje ravnotežja med socialno solidarnostjo, odgovornostjo posameznika, spodbujanjem dela in učinkovito uporabo javnih sredstev nedvomno predstavlja vprašanje širšega pomena za državljane in državljane Republike Slovenije.

Namen posvetovalnega referenduma je pridobiti neposredno mnenje volivk in volivcev o tem, ali naj se pri delovno sposobnih osebah, ki nimajo zdravstvenih, družinskih ali drugih objektivnih ovir za delo, pravica do denarne socialne pomoči poveže z njihovim aktivnim opravljanjem družbeno koristnega dela.

III.

Referendum predstavlja najvišjo obliko izražanja demokracije. V Republiki Sloveniji ima oblast ljudstvo (3. člen Ustave RS), ki jo med drugim izvršuje tudi preko referenduma, eno izmed oblik neposrednega sodelovanja pri upravljanju javnih zadev po 44. členu Ustave Republike Slovenije. Ljudstvo lahko svojo oblast oziroma sodelovanje pri upravljanju javnih zadev izvršuje neposredno, denimo preko referenduma, ali po izvoljenih predstavnikih.

Vprašanje, ki je vezano na projekt državnega pomena, mora biti po našem mnenju predmet posvetovalnega referenduma, saj je to z vidika demokratične ureditve Republike Slovenije edini način, da se zadosti 44. členu Ustave RS o vprašanju tako širokega pomena, da ljudstvo na referendumu neposredno izrazi svojo voljo.

Republika Slovenija je v skladu z 2. členom Ustave RS pravna in socialna država. Dolžnost države je zagotavljati pogoje za socialno varnost posameznikom in družinam, ki si zaradi okoliščin, na katere ne morejo vplivati, sami ne morejo zagotoviti sredstev za dostojno življenje. Temelji bi morala na solidarnosti, medsebojni odgovornosti in zaupanju. Pomoč se zagotavlja tistim, ki jo dejansko potrebujejo.

Mora pa sistem socialne varnosti spodbujati posameznika, da v okviru svojih sposobnosti in možnosti dejavno prispeva k izboljšanju lastnega socialnega položaja. Denarna socialna pomoč mora zato ostati zanesljiva varnostna mreža za bolne, invalide, starejše, začasno nezaposljive osebe, starše oziroma skrbnike, ki skrbijo za otroke ali druge družinske člane.

Drugače pa je treba obravnavati delovno sposobne osebe, pri katerih niso podane zdravstvene, družinske ali druge utemeljene ovire za delo in vključevanje v družbo.

Od takšnih oseb je razumno pričakovati dejavno sodelovanje pri izboljšanju njihovega položaja, zlasti iskanje zaposlitve, udeleževanje v programih usposabljanja, izobraževanja, prekvalifikacije, socialne aktivacije, javnih del ali drugih ustreznih programih, namenjenih njihovi ponovni vključitvi na trg dela.

Kadar zaposlitev, usposabljanje ali druga ustrezna oblika aktivacije ni neposredno na voljo, bi se lahko tak delovno sposoben upravičenec v omejenem in njegovim sposobnostim prilagojenem obsegu vključil tudi v primerno delo v splošno korist.

Takšno delo bi se lahko izvajalo v korist lokalnih skupnosti, javnih zavodov, humanitarnih, prostovoljskih, gasilskih, kulturnih, športnih in drugih nevladnih organizacij, ki opravljajo dejavnosti v javnem interesu.

Med možnimi področji bi lahko bili pomoč pri urejanju javnih površin, pomoč pri organizaciji humanitarnih, kulturnih ali športnih dogodkov, pomoč starejšim in drugim ranljivim osebam, okoljske aktivnosti, pomoč ob naravnih in drugih nesrečah ter druga dela, ki ustrezajo sposobnostim in zdravstvenemu stanju posameznika.

Namen takšne ureditve ne bi bil kaznovanje oseb, ki so se znašle v socialni stiski, niti odvzem minimalnih sredstev za preživetje. Njen namen bi bil aktivirati delovno

sposobne upravičence, ohranjati njihove delovne navade in socialne stike, krepiti njihove sposobnosti ter jim pomagati pri čimprejšnji vrnitvi na trg dela.

Delo posamezniku ne zagotavlja samo dohodka. Omogoča mu samostojnost, dostojanstvo, socialno vključenost, občutek koristnosti in pripadnosti skupnosti. Dolgotrajna pasivnost pa lahko vodi v izgubo znanj, delovnih navad, samozavesti in stikov z delovnim okoljem.

Zato mora biti temeljni cilj socialne politike, da se posamezniku poleg neposredne denarne pomoči ponudijo tudi realne poti iz socialne izključenosti in odvisnosti od socialnih transferjev.

IV.

Veljavna socialnovarstvena ureditev že izhaja iz načela, da je posameznik v skladu s svojimi sposobnostmi dolžan skrbeti za lastno preživetje in za preživetje oseb, ki jih je dolžan preživljati.

Prav tako velja načelo, da prejemnik denarne socialne pomoči praviloma ne sme biti v ugodnejšem socialnem položaju od osebe, ki si sredstva za preživetje zagotavlja z delom ali iz pravic, ki izvirajo iz dela.

Podpisniki predmetnega predloga menimo, da mora država zaščititi vrednost dela. Sistem socialnih transferjev mora biti oblikovan tako, da se delo vedno izplača ter da oseba, ki dela, plačuje davke in prispevke ter sama zagotavlja sredstva za svoje preživetje, ni v primerljivem ali celo manj ugodnem položaju od delovno sposobne osebe, ki brez objektivnega razloga zavrača zaposlitev ali druge primerne oblike aktivacije.

Socialni transferji ne smejo ustvarjati pasti dolgotrajne pasivnosti. Prav tako ne smejo biti zasnovani tako, da bi se posamezniku finančno bolj izplačalo ostati zunaj trga dela kakor sprejeti primerno zaposlitev.

Denarno socialno pomoč je glede na navedeno potrebno povezati z ukrepi aktivne politike zaposlovanja, socialne aktivacije, izobraževanja, usposabljanja in dela v splošno korist. Takšna povezava pomeni dolgoročno krepitev socialne države in ne njenega zanikanja.

Socialni sistem lahko ostane finančno vzdržen in uživa zaupanje javnosti le, če učinkovito razlikuje med osebami, ki dela objektivno ne morejo opravljati, in osebami, ki so sposobne delati, vendar brez utemeljenega razloga zavračajo vse ponujene poti vključevanja.

Sredstva za denarno socialno pomoč zagotavljajo davkoplačevalci, med njimi zaposleni, obrtniki, podjetniki, kmetje, upokojenci in drugi prebivalci. Ti tudi upravičeno pričakujejo, da bodo javna sredstva uporabljena pravično, pregledno in namensko.

Pravičnost socialnega sistema zahteva dvoje: učinkovito pomoč osebam v resnični stiski in aktivno sodelovanje tistih, ki so sposobni prispevati k izboljšanju svojega položaja in k skupnosti.

Po mnenju predlagatelja je mogoče z ustrezno oblikovanim sistemom okrepiti tudi zaupanje državljanov v socialno državo. Ljudje so praviloma pripravljeni solidarno prispevati za pomoč drugim, če vedo, da je sistem pravičen, da preprečuje zlorabe in da od delovno sposobnih prejemnikov zahteva razumen lastni prispevek.

Nesporno je pri vsem tem potrebno zaščititi otroke in druge družinske člane upravičenca, ki ne smejo nositi posledic ravnanja druge osebe. Potreben je pravno urejen sistem pravic in odgovornosti.

Opravljanje družbeno koristnega dela mora biti instrument socialne in delovne aktivacije in ne oblike morebitnih zlorab.

Družbeno koristno delo bi se lahko izvajalo v korist lokalnih skupnosti, javnih zavodov, humanitarnih in drugih organizacij ter na drugih področjih v javnem interesu. Pri tem bi morala zakonodaja jasno določiti pogoje, obseg in vrsto takšnega dela ter izjeme za osebe, od katerih opravljanja takšnega dela zaradi njihovega zdravstvenega, družinskega ali drugega osebnega položaja ni mogoče razumno pričakovati.

Namen predlagane ureditve ne bi bil kaznovanje posameznikov, ki so se znašli v socialni stiski, temveč njihovo aktivno vključevanje v družbo, ohranjanje delovnih navad in socialnih stikov ter spodbujanje čimprejšnjega ponovnega vključevanja na trg dela.

Takšna ureditev bi po mnenju predlagatelja prispevala tudi k večji pravičnosti in zaupanju državljanov v sistem socialne države. Državljeni, ki s svojim delom in plačevanjem davkov zagotavljajo sredstva za financiranje socialnih transferjev, upravičeno pričakujejo, da bodo ta sredstva namenjena osebam, ki pomoč dejansko potrebujejo, ter da bodo tisti, ki so sposobni prispevati k skupnosti, v razumnem in svojim sposobnostim prilagojenem obsegu pripravljeni to tudi storiti.

V.

V skladu s 3. členom Ustave RS ima v Sloveniji oblast ljudstvo. Državljanke in državljani jo izvršujejo neposredno in z volitvami po načelu delitve oblasti na zakonodajno, izvršilno in sodno.

Pravica do sodelovanja pri upravljanju javnih zadev je zagotovljena tudi s 44. členom Ustave RS.

Posvetovalni referendum je eden od institutov neposredne demokracije, s katerim lahko Državni zbor pred dokončnim zakonodajnim odločanjem pridobi neposredno izraženo mnenje volivk in volivcev o vprašanju širšega družbenega pomena.

Vprašanje pogojev za prejemanje denarne socialne pomoči neposredno zadeva temeljna načela socialne države, položaj socialno ogroženih oseb, vrednotenje dela, odgovornost posameznika, pravičnost sistema socialnih transferjev in porabo javnih sredstev.

Gre za vprašanje, kjer je na eni strani dolžnost države, da vsakomur v stiski zagotovi osnovno socialno varnost. Po drugi strani pa legitimno pričakovanje, da osebe, ki so sposobne delati in nimajo objektivnih ovir, dejavno sodelujejo pri izboljšanju svojega položaja in v razumnem obsegu prispevajo skupnosti.

Glede na navedeno menimo, da je potrebno volivkam in volivcem omogočiti, da se neposredno izrečejo o tem temeljnem razmerju med solidarnostjo in odgovornostjo.

Namen posvetovalnega referenduma je torej preveriti, ali državljanke in državljani podpirajo ureditev, po kateri bi se pravica delovno sposobnih oseb do denarne socialne pomoči povezala z njihovim aktivnim opravljanjem družbeno koristnega dela.

SKUPINA POSLANK IN POSLANCEV

Priloga:

- Podpisi poslank in poslancev

**Predlog Odloka o razpisu posvetovalnega referenduma
o pogojevanju pravice do denarne socialne pomoči z aktivnim vključevanjem
delovno sposobnih upravičencev v družbeno koristna dela**

Na podlagi 26., 27. in 30. člena Zakona o referendumu in ljudski iniciativi (Uradni list RS, št. 26/07 – uradno prečiščeno besedilo, 6/18 – odl. US, 52/20 in 30/24) in 171. člena Poslovnika državnega zbora (Uradni list RS, št. 92/07 – uradno prečiščeno besedilo, 105/10, 80/13, 38/17, 46/20, 105/21 - odl. US, 111/21, 58/23 in 35/24) je Državni zbor Republike Slovenije na seji dne sprejel

**ODLOK
o pogojevanju pravice do denarne socialne pomoči z aktivnim vključevanjem
delovno sposobnih upravičencev v družbeno koristna dela**

I.

Državni zbor razpisuje posvetovalni referendum o pogojevanju pravice do denarne socialne pomoči z aktivnim vključevanjem delovno sposobnih upravičencev v družbeno koristna dela.

II.

Vprašanje, ki se daje na referendum, se glasi:

»Ali ste za to, da se pravica do denarne socialne pomoči za delovno sposobne osebe, ki nimajo objektivnih ovir za delo, pogojuje z njihovim aktivnim opravljanjem družbeno koristnega dela?«.

Glasovalec glasuje tako, da na glasovnici obkroži besedo »ZA« ali besedo »PROTI«.

III.

Za dan razpisa referenduma, s katerim začnejo teči roki za opravila, ki so potrebna za izvedbo referenduma, se določi sreda, 9. september 2026.

IV.

Glasovanje na referendumu se izvede v nedeljo, 11. oktobra 2026.

V.

Odlok začne veljati naslednji dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

Obrazložitev:

Skupina poslank in poslancev je dne 24. julija 2026 vložila v Državni zbor Republike Slovenije predlog za razpis posvetovalnega referenduma o pogojevanju pravice do denarne socialne pomoči z aktivnim vključevanjem delovno sposobnih upravičencev v družbeno koristna dela.

Državni zbor na podlagi 26. člena ZRLI lahko razpiše posvetovalni referendum o vprašanjih iz svoje pristojnosti, ki so širšega pomena za državljane.

V skladu s 27. in 30. členom ZRLI določa predlog odloka vrsto referenduma, ki se razpiše kot posvetovalni referendum, referendumsko območje in besedila vprašanj, o katerih se odloča na referendumu na posameznem referendumskem območju, dan razpisa referenduma in dan glasovanja na referendumu.

Predlagano vprašanje se nanaša na vprašanje, ki se navezuje na zakonsko ureditev pogojev za pridobitev in ohranitev pravice do denarne socialne pomoči ter na aktivno vključevanje delovno sposobnih upravičencev v družbeno koristna dela.

Ker se pogoji za pridobitev in ohranitev pravice do denarne socialne pomoči urejajo z zakonom, predlagano vprašanje sodi v zakonodajno pristojnost Državnega zbora Republike Slovenije. Gre za vprašanje širšega pomena za državljane, saj se nanaša na temeljna načela socialne države, pravičnost in učinkovitost sistema socialnih transferjev, vrednotenje dela, odgovornost posameznika, solidarnost skupnosti ter gospodarno in odgovorno uporabo javnih sredstev.

Aktivno sodelovanje bi lahko obsegalo vključevanje v programe usposabljanja, izobraževanja, prekvalifikacije, socialne aktivacije, aktivne politike zaposlovanja, javnih del in drugih programov, katerih cilj je čimprejšnja vključitev oziroma vrnitev posameznika na trg dela.

Država bi bila dolžna upravičencu zagotoviti socialno pomoč, svetovanje ter dejanske in primerne možnosti za njegovo vključevanje. Delovno sposoben upravičenec pa bi bil dolžan ponujene primerne možnosti sprejeti in aktivno sodelovati pri izboljšanju svojega položaja.

Takšen sistem bi prispeval k večji pravičnosti in zaupanju državljanov v socialno državo. Davkoplačevalci, ki s svojim delom in plačevanjem davkov zagotavljajo sredstva za financiranje socialnih transferjev, upravičeno pričakujejo, da bodo sredstva namenjena osebam, ki pomoč dejansko potrebujejo, ter da bodo osebe, ki so sposobne prispevati k skupnosti, v razumnem in svojim sposobnostim prilagojenem obsegu to tudi storile.

Rezultat posvetovalnega referenduma za Državni zbor pravno ni zavezujoč, vendar bi neposredno izraženo mnenje volivk in volivcev pomenilo pomembno demokratično in politično usmeritev za pripravo in sprejetje ustrezne zakonske ureditve.

Namen referenduma je torej preveriti voljo volivk in volivcev o tem, ali naj se pravica do denarne socialne pomoči za delovno sposobne osebe, ki nimajo objektivnih ovir za delo, poveže z njihovim aktivnim opravljanjem družbeno koristnih del.

Akt o razpisu referendumu mora biti v skladu z drugim odstavkom 30. člena ZRLI objavljen v Uradnem listu Republike Slovenije.



SKUPINA POSLANK IN POSLANCEV
(Jelka Godec, prvopodpisana)

Ljubljana, 24. julij 2026

DRŽAVNI ZBOR REPUBLIKE SLOVENIJE
g. Zoran Stevanović, predsednik

Na podlagi 184. člena Poslovnika državnega zbora (Uradni list RS, št. 92/07 – uradno prečiščeno besedilo, 105/10, 80/13, 38/17, 46/20, 105/21 - odl. US, 111/21, 58/23 in 35/24) in 26. člena Zakona o referendumu in ljudski iniciativi (Uradni list RS, št. 26/07 – uradno prečiščeno besedilo, 6/18 – odl. US, 52/20 in 30/24) podpisane poslanke in poslanci vlagamo

PREDLOG ZA RAZPIS POSVETOVALNEGA REFERENDUMA
O VOLILNI PRAVICI NA LOKALNIH VOLITVAH V REPUBLIKI SLOVENIJI

in ga pošiljamo v obravnavo in sprejem Državnemu zboru Republike Slovenije.

Pri obravnavi predloga v Državnem zboru Republike Slovenije in delu njegovih delovnih teles bo v imenu predlagatelja sodeloval Andrej Kosi.

Državnemu zboru Republike Slovenije predlagamo, da:

- 1. Na podlagi 26. in 30. člena Zakona o referendumu in ljudski iniciativi (Uradni list RS, št. 26/07 – uradno prečiščeno besedilo, 6/18 – odl. US, 52/20 in 30/24) sprejme Odlok o razpisu posvetovalnega referenduma o volilni pravici na lokalnih volitvah v Republiki Sloveniji;**
- 2. Na podlagi 27. člena Zakona o referendumu in ljudski iniciativi razpiše posvetovalni referendum na celotnem območju države tako, da naj se referendumsko vprašanje glasi:**

»Ali ste za to, da imajo pravico voliti na lokalnih volitvah v Republiki Sloveniji državljani Republike Slovenije ali druge države članice Evropske unije, ne pa tudi državljani tretjih držav, ki niso državljani Republike Slovenije?«.

Glasovalec glasuje tako, da na glasovnici obkroži besedo »ZA« ali besedo »PROTI«.

Obrazložitev:

I.

V skladu s 26. in 30. členom Zakona o referendumu in ljudski iniciativi (v nadaljevanju: ZRLI) lahko Državni zbor Republike Slovenije razpiše posvetovalni referendum o vprašanjih iz svoje pristojnosti, ki so širšega pomena za državljane. Glede na to, da se posvetovalni referendum lahko nanaša le na vprašanja iz pristojnosti državnega zbora, se predlagano vprašanje nanaša na volilno pravico na lokalnih volitvah v Republiki Sloveniji.

II.

Posvetovalni referendum predlagamo iz razlogov, navedenih v nadaljevanju.

Predlagano vprašanje za posvetovalni referendum se nanaša na ureditev volilne pravice na lokalnih volitvah v Republiki Sloveniji, ki jo ureja Zakon o lokalnih volitvah.

Veljavni četrti odstavek 5. člena Zakona o lokalnih volitvah določa, da imajo pravico voliti člana občinskega sveta pod pogoji iz prvega odstavka istega člena tudi tujci, ki imajo dovoljenje za stalno prebivanje in prijavljeno stalno prebivališče v Republiki Sloveniji.

Gre torej tudi za državljane držav, ki niso članice Evropske unije oziroma za državljane tretjih držav.

Na podlagi določb Zakona o lokalnih volitvah je ta pravica povezana tudi z volitvami drugih organov lokalne samouprave, pri katerih zakon volilno pravico navezuje na volilno pravico za občinski svet.

Predlagano referendumsko vprašanje se zato nanaša na preverjanje volje volivk in volivcev glede tega, ali naj se navedena zakonska ureditev spremeni tako, da državljani tretjih držav ne bi več imeli aktivne volilne pravice na lokalnih volitvah zgolj na podlagi dovoljenja za stalno prebivanje in prijavljenega stalnega prebivališča v Republiki Sloveniji.

Ker se pogoji za pridobitev volilne pravice tujcev urejajo z zakonom, gre za vprašanje iz zakonodajne pristojnosti Državnega zbora Republike Slovenije.

To izhaja tudi iz tretjega odstavka 43. člena Ustave Republike Slovenije, ki določa, da lahko zakon določi, v katerih primerih in pod katerimi pogoji imajo volilno pravico tujci. Podpisniki predmetnega predloga menimo, da je vprašanje kroga oseb, ki imajo pravico sodelovati pri demokratičnem oblikovanju organov lokalne samouprave,

vprašanje širšega pomena za državljanke in državljane Republike Slovenije in je kot tako primerno za neposredno preverjanje njihove volje na posvetovalnem referendumu.

III.

Volilna pravica je ena temeljnih političnih pravic in eden osrednjih institutov demokratične ureditve. Z izvrševanjem volilne pravice volivke in volivci odločajo o sestavi predstavniških organov ter s tem neposredno vplivajo na upravljanje in razvoj politične skupnosti.

Na lokalnih volitvah volivke in volivci odločajo o sestavi občinskih svetov ter o izvolitvi županov. Prav tako tudi o sestavi svetov v ožjih delih lokalnih skupnosti. Tako neposredno sodelujejo pri oblikovanju organov, ki odločajo o občinskem proračunu, lokalni infrastrukturi, prostorskem razvoju, vrtcih, lokalnih javnih službah, občinskem premoženju, socialnih programih in številnih drugih vprašanjih, ki neposredno vplivajo na vsakdanje življenje prebivalcev lokalnih skupnosti.

Med državljanstvom in političnimi pravicami obstaja tesno in vsebinsko pomembna povezava, iz česar s predmetnim predlogom tudi izhajamo.

Državljanstvo predstavlja trajno pravno vez posameznika z državo. Iz njega izhajajo tako pravice kakor tudi dolžnosti ter posebna pravna in politična pripadnost državi in njeni politični skupnosti. Nesporno je, da pravica do političnega odločanja ni enaka drugim pravicam, ki posamezniku pripadajo zaradi njegovega zakonitega oziroma stalnega prebivanja na ozemlju Republike Slovenije.

Tujcem, ki zakonito prebivajo v Republiki Sloveniji, slovenski pravni red zagotavlja širok obseg osebnih, ekonomskih, socialnih in drugih pravic. Samo stalno prebivanje pa po mnenju podpisnikov predmetnega predloga ne bi smelo avtomatično pomeniti tudi pridobitve pravice do političnega odločanja o sestavi organov lokalne oblasti. Ravno zato menimo, da je legitimno razlikovati med pravicami, ki posamezniku pripadajo na podlagi zakonitega prebivanja, in političnimi pravicami, ki so po svoji vsebini tesneje povezane z državljanstvom in članstvom v politični skupnosti.

IV.

Podpisniki predmetnega predloga pojasnjujemo, da 43. člen Ustave RS določa, da je volilna pravica splošna in enaka ter da ima vsak državljan, ki je dopolnil 18 let, pravico voliti in biti voljen. Tretji odstavek 43. člena Ustave RS določa, da lahko zakon določi, v katerih primerih in pod katerimi pogoji imajo volilno pravico tujci.

Iz navedene ustavne ureditve izhaja, da je volilna pravica državljanov ustavno zagotovljena politična pravica, medtem ko je določitev primerov in pogojev, pod katerimi se volilna pravica prizna tujcem, prepuščena zakonodajalcu.

Veljavna ureditev za volilno pravico državljanov tretjih držav na lokalnih volitvah tako ni neposredna posledica ustavne zahteve, temveč je rezultat odločitve zakonodajalca, izražene v Zakonu o lokalnih volitvah. Glede na navedeno podpisniki predmetnega

predloga menimo, da lahko zakonodajalec v okviru ustavnih določb to ureditev ponovno presodi in jo spremeni. Zato je po našem mnenju tudi smiselno neposredno preveriti, kakšno je stališče volivk in volivcev Republike Slovenije glede vprašanja, kdo naj bo upravičen sodelovati pri volitvah organov lokalne samouprave.

Podpisniki predmetnega predloga obenem pojasnjujemo, da imajo poseben pravni položaj državljani drugih držav članic Evropske unije. Državljanstvo Evropske unije državljanom držav članic zagotavlja določene politične pravice tudi v drugi državi članici, v kateri prebivajo.

Pravo Evropske unije določa pravico državljanov Unije, ki prebivajo v državi članici, katere državljani niso, da v tej državi pod pogoji evropskega in nacionalnega prava volijo in kandidirajo na občinskih volitvah. Glede na navedeno mora Republika Slovenija, kot država članica Evropske unije, spoštovati te obveznosti.

Predlagano referendumsko vprašanje zato ne posega v položaj državljanov drugih držav članic Evropske unije.

Glede državljanov tretjih držav Republika Slovenija nima primerljive splošne obveznosti iz prava Evropske unije, da bi jim morala na podlagi stalnega prebivanja priznati volilno pravico na lokalnih volitvah. Odločitev o tem, ali in pod katerimi pogoji bodo državljani tretjih držav imeli takšno volilno pravico, je zato v okviru ustavnih in mednarodnopravnih omejitev stvar slovenske zakonodajne ureditve.

Zato podpisniki predmetnega predloga menimo, da bi morala biti volilna pravica na lokalnih volitvah vezana na državljanstvo Republike Slovenije oziroma na položaj državljanov drugih držav članic Evropske unije, pri katerih ta pravica izhaja iz evropskega pravnega reda.

V.

Podpisniki predmetnega predloga poudarjamo, da dovoljenje za stalno prebivanje in prijavljeno stalno prebivališče sama po sebi ne predstavljata enake pravne in politične vezi z Republiko Slovenijo, kot jo predstavlja državljanstvo. Stalno prebivanje je pravni status, ki posamezniku omogoča trajnejše prebivanje v državi in je povezano s številnimi pravicami ter obveznostmi. Državljanstvo pa pomeni formalno, trajno in celovito članstvo posameznika v politični skupnosti.

Dejstvo je, da osebe, ki dalj časa prebivajo v Republiki Sloveniji, so vanjo vključeni ter želijo z Republiko Slovenijo vzpostaviti trajno pravno in politično vez, lahko ob izpolnjevanju zakonskih pogojev pridobijo državljanstvo Republike Slovenije. S pridobitvijo državljanstva Republike Slovenije takšne osebe pridobijo poln obseg političnih pravic ter hkrati prevzamejo pravice in dolžnosti, ki so povezane s pravnim redom.

Podpisniki pojasnjujemo, da gre izključno za vprašanje, ali naj že status stalnega prebivalca brez državljanstva Republike Slovenije oziroma druge države članice Evropske unije omogoča sodelovanje pri političnem odločanju na lokalnih volitvah.

Dejstvo je, da je bila veljavna ureditev, po kateri imajo aktivno volilno pravico na lokalnih volitvah tudi državljani tretjih držav z dovoljenjem za stalno prebivanje in

prijavljenim stalnim prebivališčem, v slovenski pravni red sprejeta leta 2002. Nesporno gre za zakonsko ureditev, ki jo je mogoče na podlagi ustavne pristojnosti zakonodajalca ponovno presoditi.

Podpisniki predmetnega predloga pojasnjujemo, da so se v zadnjih desetletjih demografske in migracijske razmere pomembno spremenile. Število tujih državljanov, ki prebivajo v Republiki Sloveniji, se je povečalo, njihov delež pa je v posameznih lokalnih skupnostih različen. Zato je vprašanje volilne pravice državljanov tretjih držav še toliko bolj utemeljeno, saj ne gre zgolj abstraktno pravno vprašanje. Gre za vprašanje, ki lahko neposredno vpliva tudi na sestavo volilnega telesa in s tem na oblikovanje lokalnih predstavniških organov. Dejstvo je, da lahko še posebej v manjših občinah že razmeroma omejeno število glasov vpliva na izid volitev občinskega sveta ali župana.

Zato podpisniki predmetnega predloga menimo, da morajo biti pravila glede volilne pravice določna in oblikovana tako, da zagotavljajo zaupanje državljanov v demokratične postopke. Politična participacija mora po našem mnenju temeljiti na jasni in trajni vezi posameznika s politično skupnostjo, pri čemer je državljanstvo najjasnejši pravni izraz takšne vezi.

Podpisniki predmetnega predloga izpostavljamo tudi vprašanje preprečevanje možnosti političnega taktiziranja z volilnim telesom. Ureditev prijave prebivališča ter volilne pravice mora biti oblikovana tako, da ne dopušča zlorab ali navideznih prijav prebivališča zaradi vplivanja na volilni rezultat. Gre za vprašanje, ki je lahko posebej občutljivo v manjših lokalnih skupnostih, kjer lahko že manjše število dodatnih volivcev pomembno vpliva na razmerje med kandidati oziroma listami. Tukaj je potrebno poudariti, da ne trdimo, da državljani tretjih držav svojo volilno pravico praviloma zlorablajo. Tukaj gre za širše vprašanje sistemske ureditve, pri kateri mora biti politična pravica vezana na čim določnejše, objektivne in stabilne kriterije. Po našem mnenju je državljanstvo tak kriterij, ki izhaja tudi iz Ustave RS.

Sistem, v katerem je volilna pravica neposredno povezana z državljanstvom, je transparentnejši ter zmanjšuje možnosti za politično instrumentalizacijo statusa prebivanja ali sprememb volilnega telesa pred posameznimi volitvami.

Predlagano referendumsko vprašanje zato državljanom omogoča, da izrazijo svoje stališče o tem, ali naj imajo volilno pravico na lokalnih volitvah poleg državljanov Republike Slovenije samo še državljani drugih držav članic Evropske unije, ki jim takšno pravico zagotavlja evropski pravni okvir, ne pa tudi državljani tretjih držav.

Predlagatelj meni, da gre za vprašanje širšega pomena za državljane Republike Slovenije, saj se nanaša na samo vsebino volilne pravice, politično participacijo in način oblikovanja predstavniških organov lokalnih skupnosti.

Volivke in volivci imajo vso pravico odločiti o tako pomembnem vprašanju, kot je vprašanje, ki se navezuje na volilno pravico na lokalnih volitvah v Republiki Sloveniji.

Referendum predstavlja najvišjo obliko izražanja demokracije. V Republiki Sloveniji ima oblast ljudstvo (3. člen Ustave RS), ki jo med drugim izvršuje tudi preko referenduma, eno izmed oblik neposrednega sodelovanja pri upravljanju javnih zadev po 44. členu Ustave Republike Slovenije. Ljudstvo lahko svojo oblast oziroma sodelovanje pri upravljanju javnih zadev izvršuje neposredno, denimo preko referenduma, ali po izvoljenih predstavnikih.

Vprašanje, ki je vezano na projekt državnega pomena, mora biti po našem mnenju predmet posvetovalnega referenduma, saj je to z vidika demokratične ureditve Republike Slovenije edini način, da se zadosti 44. členu Ustave RS o vprašanju tako širokega pomena, da ljudstvo na referendumu neposredno izrazi svojo voljo.

Vprašanje, komu naj pripada pravica voliti na lokalnih volitvah, se neposredno nanaša na vsebino ene temeljnih političnih pravic, na sestavo volilnega telesa ter na način demokratičnega oblikovanja organov lokalne samouprave. Gre tudi za temeljno vprašanje razmerja med državljanstvom, stalnim prebivanjem in politično participacijo.

Zato podpisniki predmetnega predloga menimo, da gre nedvomno za vprašanje širšega pomena za državljane Republike Slovenije.

Namen predlaganega posvetovalnega referenduma je neposredno preveriti voljo volivk in volivcev glede tega, ali naj državljani tretjih držav, ki niso državljani Republike Slovenije ali druge države članice Evropske unije, tudi v prihodnje pridobivajo oziroma ohranijo pravico voliti na lokalnih volitvah na podlagi dovoljenja za stalno prebivanje in prijavljenega stalnega prebivališča.

Čeprav rezultat posvetovalnega referenduma za Državni zbor pravno ni zavezujoč, bi neposredno izraženo stališče volivk in volivcev pomenilo pomembno demokratično in politično usmeritev zakonodajalcu pri urejanju tega vprašanja.

SKUPINA POSLANK IN POSLANCEV

Priloga:

- Podpisi poslank in poslancev

**Predlog Odloka o razpisu posvetovalnega referenduma
o volilni pravici na lokalnih volitvah v Republiki Sloveniji**

Na podlagi 26., 27. in 30. člena Zakona o referendumu in ljudski iniciativi (Uradni list RS, št. 26/07 – uradno prečiščeno besedilo, 6/18 – odl. US, 52/20 in 30/24) in 171. člena Poslovnika državnega zbora (Uradni list RS, št. 92/07 – uradno prečiščeno besedilo, 105/10, 80/13, 38/17, 46/20, 105/21 - odl. US, 111/21, 58/23 in 35/24) je Državni zbor Republike Slovenije na seji dne sprejel

**ODLOK
o razpisu posvetovalnega referenduma
o volilni pravici na lokalnih volitvah v Republiki Sloveniji**

I.

Državni zbor razpisuje posvetovalni referendum o volilni pravici na lokalnih volitvah v Republiki Sloveniji.

II.

Vprašanje, ki se daje na referendum, se glasi:

»Ali ste za to, da imajo pravico voliti na lokalnih volitvah v Republiki Sloveniji državljani Republike Slovenije ali druge države članice Evropske unije, ne pa tudi državljani tretjih držav, ki niso državljani Republike Slovenije?«.

Glasovalec glasuje tako, da na glasovnici obkroži besedo »ZA« ali besedo »PROTI«.

III.

Za dan razpisa referenduma, s katerim začnejo teči roki za opravila, ki so potrebna za izvedbo referenduma, se določi sreda, 9. september 2026.

IV.

Glasovanje na referendumu se izvede v nedeljo, 11. oktobra 2026.

V.

Odlok začne veljati naslednji dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

Obrazložitev:

Skupina poslank in poslancev je dne 24. 7. 2026 vložila v Državni zbor Republike Slovenije predlog za razpis posvetovalnega referenduma o volilni pravici na lokalnih volitvah v Republiki Sloveniji.

Državni zbor na podlagi 26. člena ZRLI lahko razpiše posvetovalni referendum o vprašanjih iz svoje pristojnosti, ki so širšega pomena za državljane.

V skladu s 27. in 30. členom ZRLI določa predlog odloka vrsto referenduma, ki se razpiše kot posvetovalni referendum, referendumsko območje in besedila vprašanj, o katerih se odloča na referendumu na posameznem referendumskem območju, dan razpisa referenduma in dan glasovanja na referendumu.

Predlagano referendumsko vprašanje se nanaša na zakonsko ureditev volilne pravice na lokalnih volitvah in zato sodi v zakonodajno pristojnost Državnega zbora.

Podpisniki predmetnega predloga pojasnjujemo, da četrti odstavek 5. člena Zakona o lokalnih volitvah določa, da imajo pravico voliti člana občinskega sveta pod zakonsko določenimi pogoji tudi tujci, ki imajo dovoljenje za stalno prebivanje in prijavljeno stalno prebivališče v Republiki Sloveniji.

Predlagani referendum je namenjen preverjanju volje volivk in volivcev glede vprašanja, ali naj se navedena pravica državljanov tretjih držav odpravi in naj bo aktivna volilna pravica na lokalnih volitvah praviloma vezana na državljanstvo Republike Slovenije, ob upoštevanju posebnega položaja državljanov drugih držav članic Evropske unije.

Ustava RS v tretjem odstavku 43. člena določa, da lahko zakon določi, v katerih primerih in pod katerimi pogoji imajo volilno pravico tujci. Ureditev volilne pravice državljanov tretjih držav je zato vprašanje, ki ga v okviru ustavnih in mednarodnopravnih omejitev ureja zakonodajalec.

Državljanji drugih držav članic Evropske unije imajo poseben položaj, saj njihova pravica sodelovati na občinskih volitvah v državi članici prebivanja izhaja iz prava Evropske unije. Predlagano referendumsko vprašanje zato na njihov položaj ne posega.

Podpisniki predmetnega predloga menimo, da gre za vprašanje širšega pomena za državljane Republike Slovenije, saj se nanaša na določitev kroga oseb, ki lahko sodelujejo pri demokratičnem oblikovanju organov lokalne samouprave, na razmerje med državljanstvom in politično participacijo ter na sestavo volilnega telesa.

Predmetno vprašanje je aktualno tudi zaradi sprememb Zakona o lokalnih volitvah, ki jih je Državni zbor sprejel junija 2026 in ki predvidevajo odpravo navedene volilne pravice državljanom tretjih držav. Podpisniki predmetnega predloga menimo, da je ne glede na že vloženo samo referendumsko pobudo o kateri se bodo zbirali podpisi podpore, zaradi samega pomena vprašanja tudi primerno neposredno preveriti voljo volivk in volivcev Republike Slovenije.

Akt o razpisu referendumu mora biti v skladu z drugim odstavkom 30. člena ZRLI objavljen v Uradnem listu Republike Slovenije.